

МЕМО ТАБЛИЦА – Содржина

ПРЕФИКСИ.....	2
БРЗИНА.....	3
ЗАБРЗУВАЊЕ.....	4
ЕЛАСТИЧНА СИЛА.....	6
ЊУТНОВИ ЗАКОНИ.....	7
ТЕЖИНА НА ТЕЛАТА.....	8
СЛОБОДНО ПАЃАЊЕ.....	9
СИЛА НА ТРИЕЊЕ.....	10
РАМНОТЕЖА НА ТЕЛАТА.....	11
ЕНЕРГИЈА.....	13
МОЌНОСТ.....	14

ПРЕФИКСИ

	Prefiks	Simbol
1 000 000 000 000 = 10¹²	Tera	T
1 000 000 000 = 10⁹	Giga	G
1 000 000 = 10⁶	Mega	M
1 000 = 10³	kilo	k
100 = 10²	hekto	h
10 = 10¹	deka	da
0,1 = 10⁻¹	deci	d
0,01 = 10⁻²	centi	c
0,001 = 10⁻³	mili	m
0,000 001 = 10⁻⁶	mikro	μ
0,000 000 001 = 10⁻⁹	nano	n
0,000 000 000 001 = 10⁻¹²	piko	p

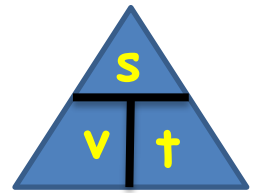
Number Prefix Symbol	Number Prefix Symbol
10 ¹ deka- da	10 ⁻¹ deci- d
10 ² hecto- h	10 ⁻² centi- c
10 ³ kilo- k	10 ⁻³ milli- m
10 ⁶ mega- M	10 ⁻⁶ micro- μ
10 ⁹ giga- G	10 ⁻⁹ nano- n
10 ¹² tera- T	10 ⁻¹² pico- p
10 ¹⁵ peta- P	10 ⁻¹⁵ femto- f
10 ¹⁸ exa- E	10 ⁻¹⁸ atto- a
10 ²¹ zeta- Z	10 ⁻²¹ zepto- z
10 ²⁴ yotta- Y	10 ⁻²⁴ yocto- y

БРЗИНА

$$v = \frac{\Delta s}{\Delta t} \text{ или } v = \frac{s}{t} \quad (1)$$

v - брзина на телото,
 Δs - промена на патот,
 Δt - временски интервал,

ЕДИНИЦА МЕРА:
m/s

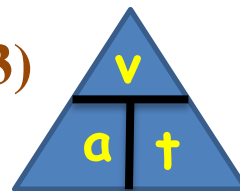
СРЕДНА БРЗИНА:

$$v_{sr} = \frac{s_{vk}}{t_{vk}} = \frac{s_1 + s_2 + \dots + s_n}{t_1 + t_2 + \dots + t_n} \quad (2)$$

ЗАБРЗУВАЊЕ

ЗАБРЗУВАЊЕ кај рамномерното променливо движење

$$a = \frac{\Delta v}{\Delta t} = \frac{v_t - v_0}{t - t_0} \text{ или } a = \frac{v}{t} \quad (3)$$

a - забрзување,

v - брзина,

t - време

ЕДИНИЦА МЕРА:

m/s^2

УСЛОВИ кај рамномерното забрзано движење:

- i). Ако $\Delta v > 0$, тогаш $a > 0$. Брзината и забрзувањето имаат **иста** насока
- ii). Ако $\Delta v < 0$, тогаш $a < 0$. Брзината и забрзувањето имаат **спротивна** насока
- iii). Ако $\Delta v = 0$, тогаш $a = 0$. Движењето е **рамномерно** праволиниско

МОМЕНТНА БРЗИНА кај рамномерното забрзано и успорено движење со почетна брзина

$$v_t = v_0 + a \cdot t \quad (4) \quad v_t = v_0 - a \cdot t \quad (5)$$

МОМЕНТНА БРЗИНА кај рамномерното забрзано движење без почетна брзина

$$v_t = a \cdot t \quad (6)$$

СРЕДНА БРЗИНА кај рамномерното забрзано движење

$$v_{sr} = \frac{v_1 + v_2 + v_3 + \dots}{n} \quad (7)$$

ПАТ кај рамномерното забрзано и успорено движење со почетна брзина

$$s = v_0 t + \frac{a \cdot t^2}{2} \quad (8) \quad s = v_0 t - \frac{a \cdot t^2}{2} \quad (9)$$

ПАТ кај рамномерното забрзано движење без почетна брзина

$$s = \frac{a \cdot t^2}{2} \quad (10)$$

БРЗИНА поминат **ПАТ**, кај рамномерно забрзано и успорено движење со почетна брзина

$$v^2 = v_0^2 + 2as \quad (11)$$

$$v^2 = v_0^2 - 2as \quad (12)$$

БРЗИНА при поминат **ПАТ**, кај рамномерното забрзано движење без почетна брзина

$$v^2 = 2as \quad (13)$$

ЕЛАСТИЧНА СИЛА

Хуков закон за издолжување на пружината

$$F = -k \cdot \Delta x \quad (14)$$

F - јачина на еластична сила, k - константа на еластичност,

Δx - промена на должината од пружината

ЊУТНОВИ ЗАКОНИ**Трет Њутнов закон**

$$F_a = -F_r \quad (15)$$

F_a - сила на акција, F_r - сила на реакција

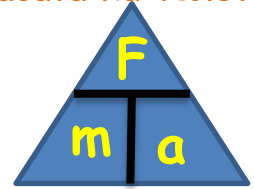
Втор Њутнов закон

$$a = \frac{F}{m} \quad (16)$$

a - зарзувањето на телото, F - силата која дејствува, m - масата на телото

Динамичко мерење на силата

$$F = m \cdot a \quad (17)$$

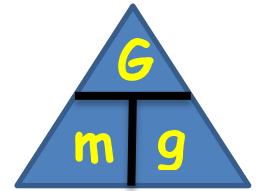
ТЕЖИНА НА ТЕЛАТА

$$G = m \cdot g \quad (18)$$

g – гравитационо забрзување на телото (9.81 m/s^2),

G – тежина на телото

m – масата на телото

СЛОБОДНО ПАЃАЊЕ

БРЗИНА на тело кое слободно паѓа

$$v_t = g \cdot t \quad (19)$$

ПОМИНАТ ПАТ кога телото слободно паѓа

$$h = \frac{g \cdot t^2}{2} \quad (20)$$

БРЗИНА при слободно паѓање

$$v = \sqrt{2gh_1} \quad (21)$$

БРЗИНА на телото во моментот на ударот во подлогата

$$v = \sqrt{2gh} \quad (22)$$

ВРЕМЕТО на паѓање на телото

$$t = \sqrt{\frac{2h}{g}} \quad (23)$$

БРЗИНА кога телото го фрламе надолу

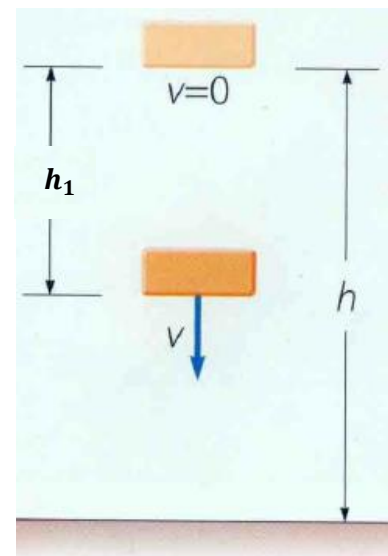
$$v_t = v_0 + g \cdot t \quad (24)$$

ПАТОТ кој телото го изминува додека се движи надолу

$$h = v_0 t + \frac{g \cdot t^2}{2} \quad (25)$$

БРЗИНА со која телото удира во подлогата

$$v = \sqrt{v_0^2 + 2gh} \quad (26)$$

БРЗИНА кога тело фрламе нагоре

$$v_t = v_0 - g \cdot t \quad (27)$$

ВИСИНА кога телото е фрлено нагоре од некоја почетна точка

$$h = v_0 t - \frac{g \cdot t^2}{2} \quad (28)$$

БРЗИНА при поминат **ПАТ**, кај рамномерното успорено движење со почетна брзина кога телото слободно паѓа

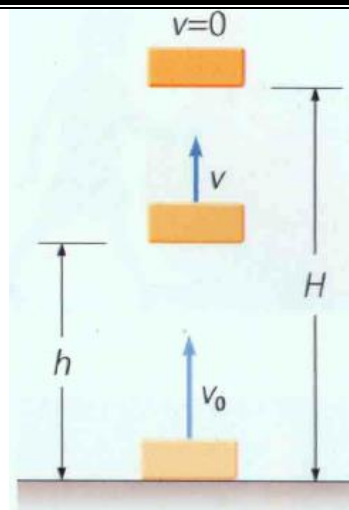
$$v = \sqrt{v_0^2 - 2gh} \quad (29)$$

Тело кое е фрлено нагоре по некое **ВРЕМЕ** ќе застане

$$t = \frac{v_0}{g} \quad (30)$$

Тело кое е фрлено нагоре по некое **ВРЕМЕ** ќе застане и ќе почне да паѓа од некоја висина **H**.

$$H = \frac{v_0^2}{2g} \quad (31)$$

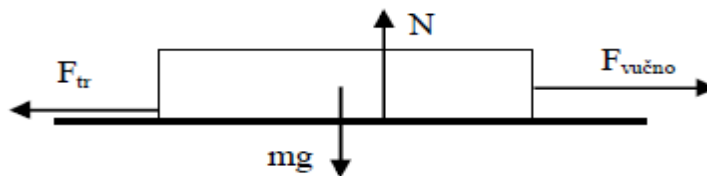

СИЛА НА ТРИЕЊЕ

$$F_{tr} = \mu \cdot m \cdot g \quad (32)$$

Услови при движење на телото:

- $F_v > F_{tr}$: телото се придвижува и продолжува да се движи забрзано.

$$ma = F_v - F_{tr} \quad (33)$$

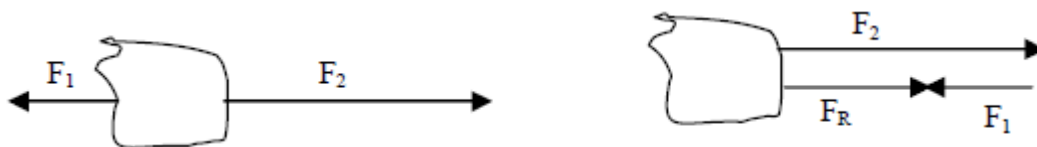
- $F_v = F_{tr}$: телото се движи рамномерно праволиниски.
- $F_v < F_{tr}$: телото не се придвижува.

РАМНОТЕЖА НА ТЕЛАТА

Сложување на сили во иста насока

$$F_R = F_1 + F_2 \quad (34)$$

$$F_R = F_2 - F_1 \quad (35)$$

Зголемување или намалување на брзината кога телото се движи хоризонтално со примена на вториот Њутнов закон.

$$ma = F_R$$

- Ако телото се движи со постојана брзина, тогаш забрзувањето е 0.

$$F_R = F - F_{tr}$$

$$ma = F - F_{tr}$$

$$0 = F - F_{tr}$$

$$F = F_{tr}$$

$$F = \mu mg \quad (36)$$

- Ако телото се движи со постојано забрзување, тогаш:

$$F_R = F - F_{tr}$$

$$ma = F - F_{tr} \quad (37)$$

- Ако телото ја намалува почетната брзина, тогаш $F=0$:

$$ma = F_{tr} - F$$

$$ma = F_{tr}$$

$$ma = \mu mg$$

$$a = \mu g \quad (38)$$

Зголемување или намалување на брзината кога телото се движи вертикално со примена на вториот Њутнов закон:

$$ma = F_R$$

- Ако телото се движи со постојана брзина, тогаш забрзувањето е 0.

$$F_R = F - G$$

$$ma = F - mg$$

$$0 = F - mg$$

$$F = mg \quad (39)$$

- Ако телото се движи со постојано забрзување, тогаш:

$$F_R = F - G$$

$$ma = F - mg \quad (40)$$

- Ако телото ја намалува почетната брзина, тогаш $F=0$ (слободен пад):

$$ma = G - F$$

$$ma = G$$

$$ma = mg$$

$$a = g \quad (41)$$

ЕНЕРГИЈА

Механичка работа

ЕДИНИЦА МЕРА: Џул Ј

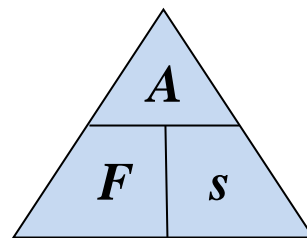
$$A = F \cdot s \quad (42)$$

A – Механичка работа, *F* – Сила, *s* – поминат пат

$$A_g = m \cdot g \cdot h \quad \text{Работа под дејство на силата тежа}$$

$$A_{tr} = -\mu \cdot m \cdot g \cdot s \quad \text{Работа под дејство на силата триење}$$

$$A = \Delta E \quad \text{Врска помеѓу работа и енергија}$$

Кинетичка енергија

ЕДИНИЦА МЕРА: Џул Ј

$$E_k = \frac{m \cdot v^2}{2} \quad (43)$$

E_k – Кинетичка енергија, *m* – маса, *v* – брзина

Потенцијална енергија

ЕДИНИЦА МЕРА: Џул Ј

$$E_p = m \cdot g \cdot h \quad (44)$$

E_p – Потенцијална енергија, *m* – маса, *g* – гравитационо забрзување, *h* – висина

Вкупна енергија

$$E = E_k + E_p \quad (45)$$

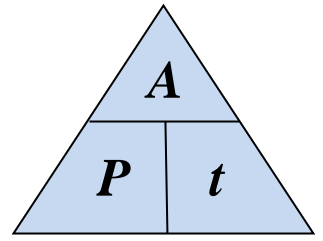
МОКНОСТ**Моќност**

ЕДИНИЦА МЕРА: Ват W

$$P = \frac{A}{t} \quad (46)$$

P – Моќност, A – Работа, t – време

$$P = F \cdot v \quad (47)$$

*P – Моќност, F – Сила, v – брзина***Коефициент на корисно дејство**

$$\eta = \frac{P_k}{P_v} \quad (48)$$

 η – Коефициент на корисно дејство, P_k – Корисна моќност, P_v – Вложена моќност